

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:765

av Agneta Gille (S)

Öka kunskapen om tiaminbrist

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka kunskapen om tiaminbrist.

Motivering

Älgar med tydliga rörelsestörningar har observerats. De har varit halvblinda och uppträtt förvirrat, ett antal älgar har påträffats döda. Det som oroar allra mest är att det knappt finns några kalvar i skogen. Om enstaka älgar blir sjuka är det i sig ett problem men om älgkorna inte kalvar är det en oroande signal.

I Blekinge har flera obehagliga sjukdomsutbrott bland djur uppmärksammats. För ett tiotal år sedan började fåglar dö i kustbandet och på öarna. De dog i tiotusental efter att först ha förlamats och sedan svultit ihjäl. Fenomenet kallades trutdöden men inventeringar visade att sjukdomen drabbade fler arter än så och också var spridd över landet.

Forskare kunde visa att de sjuka fåglarna led brist på tiamin, vitamin B1 som är viktig för normal funktion hos nerver och hjärna. Samma vitaminbrist ligger även bakom laxsjukan M74 som upptäcktes på 1970-talet och som bland annat leder till att ynglen får krökta ryggar och inte kan simma.

Nu finns misstanken att tiaminbristen klivit upp på land och drabbar de stora däggdjuren. Samma sjuka och symptom som observerats hos älgar finns också hos rådjuren. Vad tiaminbristen beror på har ännu inte kunnat klargöras.

I Mörrumsån har provtagning visat att den lekande laxen lider av brist på B1-vitamin (tiamin). Tiaminkoncentrationen i laxäggen har visat att halterna i avkomman inte är så

låga att de ska ge upphov till en direkt dödlighet, däremot uppvisar halterna nivåer som sannolikt ger upphov till permanenta och på sikt dödande skador hos avkomman.

Forskningen på laxen är nödvändig för att fortsätta att utveckla Mörrumsån till ett av Nordens bästa fiskevatten. Forskningen pågår parallellt med andra åtgärder för att göra Mörrum till en ännu starkare destination för svenska och utländska sportfiskare. Den observerade oregelbundenhet som observerats under senare tid i Mörrumsån ligger i linje med den kunskap som finns idag om hur tiaminbristen påverkar laxen i våra älvar, älgar och rådjur i våra skogar.

Tiaminbristen hos lax och fågel är vetenskapligt fastlagd. Delar av forskningen visar att naturen inte producerar tillräckligt med tiamin eller så kanske det är något ämne som sprids och som blockerar tiaminet. Det lyfts kritiska röster för att ansvariga myndigheter inte visar något intresse för älgsjukan.

Naturvårdsverket har i vissa fall också ifrågasatt tiaminspåret. Forskningen som nu i begränsad skala bedrivs, finansieras därför huvudsakligen med privata pengar ur Signhild Engkvist och Olle Engkvists stiftelser samt ur Björn Carlsons stiftelse Baltic Sea 2020. Det finns därför flera anledningar att öka forskningen och ge berörda länsstyrelser i uppdrag att särskilt bevaka tiaminbrist som orsakar sjukdom och död. Staten bör därför ta ett ansvar genom att ge till exempel Naturvårdsverket och Sveriges lantbruksuniversitet SLU i uppdrag att analysera en rad frågeställningar gällande tiaminbrist kopplat till ökad dödlighet och sämre fortplantningsförmåga.

Agneta Gille (S)